

Presse- og Informationsafdelingen

PRESSEMEDDELELSE NR. 79/03

30. september 2003

Domstolens dom i den præjudicielle sag C-224/01

Gerhard Köbler mod Republikken Østrig

**EN MEDLEMSSTAT ER ERSTATNINGSANSVARLIG FOR DET TAB, DER ER
FORVOLDT EN BORGER SOM FØLGE AF EN TILSIDESÆTTELSE AF
FÆLLESSKABSRETEN, SOM MÅ TILREGNES EN AF DE ØVERSTE DOMSTOLE,
FORUDSAT TILSIDESÆTTELSEN ER ÅBENBAR**

Den afgørelse, hvorved Verwaltungsgerichtshof afviste Gerhard Köblers søgsmål, udgør ikke en åbenbar tilsidesættelse af fællesskabsretten, og den østrigske stat ifalder derfor ikke noget ansvar

Gerhard Köbler har siden den 1. marts 1986 arbejdet som fastansat professor ved Innsbruck Universitet (Østrig). I 1996 søgte han om tildeling af det særlige anciennitetstillæg for universitetsprofessorer. For at få udbetalt dette tillæg, skal en person ifølge den østrigske lovgivning have 15 års erfaring, som udelukkende må være erhvervet ved de østrigske universiteter. Gerhard Köbler kunne godtgøre at have 15 års erfaring, når man medregnede de år, han havde arbejdet på universiteter i andre medlemsstater.

Efter at Gerhard Köbler havde fået afslag på sin ansøgning anlagde han sag ved de østrigske domstole, idet han gjorde gældende, at et sådant krav udgjorde en indirekte forskelsbehandling i strid med fællesskabsretten.

Verwaltungsgerichtshof - en administrativ domstol der træffer afgørelse i sidste instans - forelagde dette problem for De Europæiske Fællesskabers Domstol. Efter at Domstolen havde afsagt dom i en tilsvarende sag ¹, trak nævnte østrigske domstol sin anmodning om præjudiciel

¹ Dom af 15.1.1998, sag C-15/96, Schöning-Kougebetopoulou, Sml. I, s. 47. Domstolen fastslog, at en foranstaltning, hvorefter en arbejdstagers løn afhænger af dennes anciennitet, men hvorefter der ikke kan tages

afgørelse tilbage. Ved dom af 24. juni 1998 forkastede Verwaltungsgerichtshof Gerhard Köblers påstand med den begrundelse, at det særlige anciennitetstillæg var en loyalitetsydelse, der kunne begrunde en fravigelse af de fællesskabsretlige bestemmelser om arbejdskraftens frie bevægelighed.

Gerhard Köbler anlagde en erstatningssag mod Republikken Østrig ved Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien med den begrundelse, at Verwaltungsgerichtshofs dom var i strid med fællesskabsretten. Den forelæggende ret har stillet Domstolen nogle spørgsmål herom.

Medlemsstaterne er forpligtede til at erstatte tab, der er forvoldt borgere på grund af tilsidesættelser af fællesskabsretten, som må tilregnes nationale domstole, der træffer afgørelse i sidste instans

Domstolen mindede indledningsvis om, at den allerede har fastslået ², at det af selve EF-traktatens system følger, at medlemsstaterne skal erstatte tab, som er forvoldt borgerne på grund af tilsidesættelser af fællesskabsretten, der må tilregnes staten, uanset hvilket organ i medlemsstaten, der har været årsag til tabet.

Den afgørende betydning, som den dømmende magt har for beskyttelsen af de rettigheder, der tillægges borgerne i medfør af fællesskabsretten, ville blive afsvækket, hvis borgerne ikke, under visse betingelser, kunne opnå erstatning for et tab, der er opstået på grund af en tilsidesættelse af fællesskabsretten, som må tilregnes en national domstol, der træffer afgørelse i sidste instans. I sådanne situationer skal borgerne have mulighed for at drage staten til ansvar for at opnå beskyttelse ved domstolene af deres rettigheder.

Det fremgår af Domstolens faste praksis, at **tre – nødvendige, men også tilstrækkelige - betingelser** skal være opfyldt, for at staten kan ifalde ansvar for tilsidesættelser af fællesskabsretten, der må tilregnes den pågældende stat. Disse betingelser **finder også anvendelse, når en national domstol, der træffer afgørelse i sidste instans, tilsidesætter en fællesskabsbestemmelse:**

- 1) Den tilsidesatte bestemmelse skal tillægge borgerne rettigheder
- 2) **tilsidesættelsen skal være tilstrækkelig kvalificeret** og
- 3) der skal være en årsagsforbindelse mellem tilsidesættelsen af den forpligtelse, som påhviler staten, og det tab, der er lidt.

Ved afgørelsen af, om tilsidesættelsen er tilstrækkelig kvalificeret, når tilsidesættelsen skyldes en afgørelse truffet af en national ret i sidste instans, skal den kompetente nationale dommer, som herved skal tage hensyn til den dømmende funktions særlige karakter, undersøge, om den pågældende ret åbenbart har tilsidesat gældende ret. **Staten kan kun ifalde ansvar i de undtagelsestilfælde, hvor det er åbenbart, at den nationale ret har tilsidesat gældende ret og Domstolens praksis på det pågældende område.**

hensyn til tilsvarende beskæftigelsesperioder, der er tilbagelagt inden for det offentlige i en anden medlemsstat, er i strid med traktatens artikel 48.

² Navnlig i dom af 19.11.1991, forenede sager C-6/90 og 9/90, Francovich, Sml. I, s. 5357, og af 5.3.1996, forenede sager C-46/93 og C-48/93, Brasserie du pêcheur og Factortame, Sml. I, s. 1029.

Det tilkommer den enkelte medlemsstat i sin retsorden at bestemme, hvilken ret der er kompetent til at træffe afgørelse i sådanne erstatningssager.

Den østrigske lovgivning om tildeling af det specielle anciennitetstillæg til universitetsprofessorer er uforenelig med fællesskabsretten og er ikke begrundet.

Domstolen fastslår, at den østrigske lovgivning, som kræver, at en person for at få udbetalt det særlige anciennitetstillæg for universitetsprofessorer skal have 15 års erfaring, der udelukkende må være erhvervet ved de østrigske universiteter, er en hindring for for arbejdskraftens frie bevægelighed, som er forbudt ifølge traktaten.

Domstolen fastslår for første gang, at selv om et formål om at sikre arbejdstageres loyalitet over for deres arbejdsgiver (en loyalitetsydelse) i princippet vil kunne retfærdiggøres med henvisning til almene hensyn, indebærer den østrigske foranstaltning hindringer, som ikke kan retfærdiggøres med henvisning dette formål. Loyalitetsydelsen medfører nemlig en afskærmning af arbejdsmarkedet for universitetsprofessorer på det østrigske territorium, hvilket er i strid med princippet om arbejdskraftens frie bevægelighed.

Domstolen finder, at den øverste østrigske domstols tilsidesættelse af fællesskabsretten ikke er åbenbar, og at tilsidesættelsen dermed ikke er tilstrækkelig kvalificeret, hvilket indebærer, at den østrigske stat ikke ifalder ansvar.

Ifølge Domstolens praksis er det i princippet de nationale retsinstanser, der skal undersøge, om kriterierne for, at medlemsstaterne kan ifalde ansvar for tab, som borgerne er blevet påført på grund af tilsidesættelser af fællesskabsretten, er opfyldt. I den foreliggende sag råder Domstolen imidlertid over alle fornødne oplysninger for at kunne undersøge, om betingelserne er opfyldt.

Domstolen finder, at Verwaltungsgerichtshofs dom af 24. juni 1998 er baseret på en urigtig fortolkning af Schöning-Kougebetopoulou-dommen, og at den derfor tilsidesætter fællesskabsretten. Domstolen fastslår dog, at tilsidesættelsen ikke i sig selv kan anses for åbenbar.

Domstolen understreger således, at den ikke tidligere har haft lejlighed til at tage stilling til, om en foranstaltning til fremme af en arbejdstagers loyalitet over for sin arbejdsgiver (loyalitetsydelse) eventuelt kan være begrundet i henhold til fællesskabsretten. Det var således ikke klart, hvordan sagen skulle afgøres.

Den omstændighed, at Verwaltungsgerichtshof burde have opretholdt anmodningen om præjudiciel afgørelse, betyder heller ikke, at tilsidesættelsen kan anses for åbenbar. Det var på grund af en urigtig fortolkning af Domstolens dom, at den østrigske ret ikke længere anså det nødvendigt at opretholde anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Dette er et ikke-officielt dokument til mediernes brug og forpligter ikke Domstolen.

Dokumentet foreligger på alle sprog.

*Dommen er tilgængelig på Domstolens websted (www.curia.eu.int)
normalt fra ca. kl. 12.00 CET på afsigelsesdagen.*

*Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Steen Hjelmblink på
tlf.: (00352) 4303 3651 eller fax (00352) 4303 2033.*

*Billeder fra domsafsigelsen kan fås via "Europe by Satellite" hos
Europa-Kommissionen, GD for Presse og Kommunikation, L-2920 Luxembourg:
tlf. (00352) 4301 35177- fax (00352) 4301 35249, eller
B-1049 Bruxelles, tlf. (0032) 2 2964106 - fax (0032) 2 2965956*